

TUTELA

ÎN REGLEMENTAREA CODULUI CIVIL

Judecător dr.
Cristiana-Mihaela Crăciunescu

SITUAȚII ÎN CARE SE INSTITUIE

- pentru **protecția minorului**, când ambii părinți sunt, după caz, decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești, sau li s-a aplicat pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție judecătorească, dispăruți ori declarați judecătorește morți, precum și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța judecătorească hotărăște că este în interesul minorului instituirea unei tutele (art. 110 Cod civil);
- pentru **protecția persoanei majore**, odată cu admiterea cererii de punere sub interdicție judecătorească.

SESIZARE

Persoane obligate să înștiințeze instanța de tutelă (art. 111 și art. 165 Cod civil):

-**Persoanele apropiate minorului**, precum și **administratorii și locatarii** casei în care locuiește minorul;

-**Serviciul de stare civilă**, cu prilejul înregistrării morții unei persoane, precum și **notarul public**, cu prilejul deschiderii unei proceduri succesoriale;

-**Instanțele judecătorești**, cu prilejul condamnării la pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părintești;

-**Organele administrației publice locale, instituțiile de ocrotire**, precum și **orice altă persoană**.

PERSOANA CARE POATE FI NUMITĂ TUTORE

- **Poate fi tutore:** o persoană fizică, sau soțul și soția, împreună, dacă nu se află într-una din următoarele situații:
 - este minor, persoană pusă sub interdicție judecătorească sau pus sub curatelă;
 - este decăzut din drepturile părintești sau declarat incapabil de a fi tutore;
 - i s-a restrâns exercițiul unor drepturi civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, sau are rele purtări reținute ca atare de către o instanță judecătorească;
 - a fost îndepărtat din exercitarea unei tutele în condițiile art. 158 Cod civil (întrucât a săvârșit un abuz, o neglijență gravă sau alte fapte care îl fac nedemn de a fi tutore, precum și dacă nu și-a îndeplinit în mod corespunzător sarcina);
 - se află în stare de insolvabilitate;
 - din cauza intereselor potrivnice cu cele ale minorului nu ar putea îndeplini sarcina tutelei;
 - este înlăturat prin înscris autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morții, autoritatea părintească.

DESEMNAREA TUTORELUI

- **Cine poate face desemnarea tutorelui:**
 - Pentru minor, **părintele** său care nu este pus sub interdicție și nu este decăzut din drepturile părintești în momentul morții (art. 114 Cod civil), în caz contrar desemnarea fiind lipsită de efecte;
 - **Orice persoană care are capacitatea deplină de exercițiu** poate desemna persoana care urmează să îi fie numită tutore pentru a se îngriji de persoana și de bunurile sale, în cazul în care ar fi pusă sub interdicție judecătorească (art. 166 Cod civil).

CUM SE FACE DESEMNAREA TUTORELUI?

- **Tutorele poate fi desemnat:**
 - prin **act unilateral**, prin **contract de mandat** încheiat în formă autentică sau prin **testament**.
 - Desemnarea astfel făcută **va putea fi revocată** oricând de către părinte, chiar printr-un act sub semnătură privată.
 - Înscrisul prin care desemnarea a fost revocată **se publică** în Registrul național notarial prevăzut de art. 1046 Cod civil sau de art. 2033, după caz.

NUMIREA TUTORELUI

- Numirea **tutorelui minorului** de către instanța de tutelă (art. 118 Cod civil);
- Numirea unui **tutore provizoriu** (art. 116 Cod civil);
- Numirea **tutorelui interzisului judecătoresc** de către instanța de tutelă (art. 170 Cod civil).

PROCEDURA DE NUMIRE A TUTORELUI MINORULUI

- Numirea tutorelui se face în camera de consiliu, prin încheiere definitivă.
- Ascultarea minorului care a împlinit 10 ani este obligatorie.
- Dacă există un tutore desemnat, instanța de tutelă are obligația să verifice la registrele prevăzute de art. 1046 și 2033 Cod civil dacă persoana desemnată pentru a fi numită tutore nu a fost revocată.
- Dacă au fost desemnate mai multe persoane pentru a fi numite tutore, fără vreo preferință, ori există mai multe rude, afini sau prieteni ai familiei minorului în stare să îndeplinească sarcinile tutelei și care își exprimă dorința de a fi tutore, instanța va hotărî ținând seama de condițiile lor materiale, precum și de garanțiile morale necesare dezvoltării armonioase a minorului.
- În lipsa unui tutore desemnat, este consultat și consiliul de familie, dacă a fost constituit.

PROCEDURA DE NUMIRE A TUTORELUI MINORULUI

- Dacă în situația de a fi protejați prin tutelă se află mai mulți minori care sunt **frați sau surori**, se numește, de regulă, **un singur tutore**.
- Instanța poate dispune, din oficiu sau la cererea consiliului de familie, ca tutorele **să dea garanții reale sau personale**, dacă interesele minorului o cer;
- Încheierea **se comunică** în scris tutorelui și **se afișează** la sediul instanței de tutelă și la primăria domiciliului minorului.
- Între timp, instanța de tutelă poate lua **măsuri provizorii** cerute de interesele minorului, putând chiar să numească un curator special.

PROCEDURA DE NUMIRE A TUTORELUI INTERZISULUI

- **Numirea tutorelui interzisului se face:**
 - De îndată;
 - Persoana ocrotită **este ascultată**;
 - În lipsa unui tutore desemnat, este consultat și **consiliul de familie**, dacă a fost constituit;
 - Instanța poate dispune, din oficiu sau la cererea consiliului de familie, ca tutorele **să dea garanții reale sau personale**;
 - **Prin hotărârea** de admitere a cererii de punere sub interdicție;
 - hotărârea **se comunică** în scris tutorelui și **se afișează** la sediul instanței de tutelă și la primăria domiciliului minorului.

ÎNLOCUIREA TUTORELUI

- Tutorele poate cere să fie înlocuit în condițiile **existenței unei situații** dintre cele prevăzute de art. 120 Cod civil.
- Instanța de tutelă **va hotărî de urgență**.
- Până la soluționarea cererii de înlocuire, tutorele **este obligat să își continue exercitarea atribuțiilor**.

CARACTERUL TUTELEI

- Tutela este o **sarcină personală**.
- Excepție: instanța poate, cu avizul consiliului de familie, în funcție de mărimea și compunerea patrimoniului minorului, **să decidă ca administrarea acestuia, sau a unei părți a lui, să fie încredințată unei persoane fizice sau juridice autorizate.**

GRATUITATEA TUTELEI

- Tutela este o **sarcină gratuită** (art. 123 Cod civil).
- Totuși, instanța, **cu avizul consiliului de familie, poate acorda tutorelui o remunerație**, care nu va putea depăși 10% din veniturile bunurilor minorului, care poate fi modificată sau suprimată, potrivit împrejurărilor (art. 123 Cod civil).

CONSILIUL DE FAMILIE

Se constituie și funcționează în condițiile art. 124 – 132 Cod civil.

- **Compunere:**

- 3 rude sau afini, sau alte persoane care au avut legături de prietenie cu părinții minorului sau care manifestă interes pentru situația acestuia.
- Soțul și soția nu pot fi, împreună, membri ai aceleiași consiliu de familie.
- În aceleași condiții, instanța de tutelă numește și 2 supleanți.
- Tutorele nu poate fi membru în consiliul de familie.

EXERCITAREA TUTELEI CU PRIVIRE LA PERSOANA MINORULUI

- **Măsurile privind persoana minorului** se iau de către tutore, cu avizul consiliului de familie, cu excepția măsurilor care au caracter curent (art. 136NCC).
- **Domiciliul minorului** este la tutore.
- Instanța de tutelă poate încuviința minorului să aibă și o **reședință**, și, dacă a împlinit 14 ani, să își schimbe felul învățaturii sau al pregătirii profesionale.
- Aceste măsuri se iau **cu ascultarea obligatorie a minorului**, dacă a împlinit 10 ani (art. 139 NCC).

ROLUL INSTANȚEI ÎN EXERCITAREA TUTELEI CU PRIVIRE LA BUNURILE MINORULUI

- **Întocmirea și aprobarea inventarului** bunurilor minorului;
- **Autorizarea plății creanțelor** pe care tutorele, membrii consiliului de familie, soțul, o rudă în linie dreaptă, frații sau surorile acestora le au asupra minorului;
- **Numirea curatorului** care va administra bunurile dobândite de minor cu titlu gratuit;
- **Anularea actelor** încheiate cu încălcarea dispozițiilor legale;

ROLUL INSTANȚEI ÎN EXERCITAREA TUTELEI CU PRIVIRE LA BUNURILE MINORULUI

- **Autorizarea tutorelui** de a vinde bunuri ale minorului, în condițiile art. 145 Codului civil;
- **Dispune vânzarea** bunurilor minorului în condițiile art. 148 alin. 2 Codului civil;
- **Numirea unui curator special** ori de câte ori între tutore și minor se ivesc interese contrare, care nu necesită înlocuirea tutorelui, sau acesta este împiedicat să îndeplinească un act în numele minorului pe care îl reprezintă.
- **Controlul tutelei**, descărcarea tutorelui și soluționarea plângerii împotriva tutorelui.

ROLUL INSTANȚEI LA ÎNCETAREA TUTELEI

- numirea, de urgență, a unui curator special, când moștenitorii tutorelui sunt minori;
- descărcarea tutorelui de gestiune;
- aplicarea amenzii civile, în condițiile prevăzute de art. 163 Cod civil.

EXERCITAREA UNOR ATRIBUȚII ALE INSTANȚEI DE TUTELĂ

- Potrivit dispozițiilor art. 229 pct. (3) din Legea nr. 71/2011 cu modificările ulterioare, până la intrarea în vigoare a reglementării prin lege a instanței de tutelă, atribuțiile referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile minorului, **revin autorității tutelare.**